

1. Konference Sněmovní volby 2025

Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity ve spolupráci s Nadací a Konrad-Adenauer-Stiftung dne 23.10.2025 uspořádal tuto konferenci. První část tvořil akademický panel příspěvků, které se zaměřily na specifika a přeliv voličského chování, fenomén společenské polarizace i financování letošních kampaní.

1. Martin Kratochvíl (politický analytik sociologického ústavu STEM, kde počítá a rozvíjí předvolební modely a řadu let se věnuje porozumění postojům veřejnosti a voličským náladám) – k tématu *Proč se průzkumy zase "netrefily" a proč volby dopadly, jak dopadly*

Tuzemská politika vytváří dva velké voličské bloky, které jsou čím dál tím rozdělenější. "A čím dál tím méně lidí je ochotných napřímo přecházet z jedné strany na druhou". Že vyhraje volby ANO bylo víceméně jasné od začátku, nebylo jasné jakým poměrem. ANO si udrželo voliče z roku 2021 a mobilizací proti vládě. Část voličů odčerpalo z ČSSD i nespokojených voličů SPOLU. ANO navíc bylo nejúspěšnější i v mobilizaci nevoličů, čerpalo i v závěru kampaně. Až ¼ voličů se rozhodla jít volit až týden před volbami. SPD ztratilo polovinu voličů z roku 2021, k ANO přešla i čtvrtina voličů SPD. Motoristé sobě - v počátku byli nejistí, ale podařilo se zmobilizovat i voliče cestou do volební místnosti, úspěšné billboardy s mottem Ukončit Fialu a pohlídat Babiše.

Rozhodujícími faktory ve volbách byly:

- 1) Sociální jistota
- 2) Ekonomika

Témata Bezpečnost a Nestabilní situace ve světě nebyla prioritní.

Zadání pro stávající vládu:

- 1) Zvýšení výkonu české ekonomiky
- 2) Zabezpečení soc. jistot
- 3) Posílení bezpečnosti
- 4) Snížení dluhu
- 5) Zvýšení dostupnosti bydlení
- 6) Série opatření na podporu porodnosti
- 7) Zrušení koncesionářských poplatků

2. Petra Guasti (docentka demokratické teorie na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy a současně jako seniorní vědecká pracovnice Sociologického ústavu AV ČR) – k tématu *Polarizace a mobilizace*

ANO nepřekročilo hranici mezi systémem a antisystémem, zde rozdíl proti Maďarsku a Slovensku. Není ideologická, zůstává uvnitř demokracie, což je Dobrá zpráva. Nespokojení voliči stále zůstávají v systému. ANO je neukotveno, následuje své voliče, jejich vůli.

SPD - velká ztráta, oslabení, SPD už den po volbách nechce referendum 😊.

Nový protestní proud je strana Motoristé sobě. Na periferiích, Sudety lidé mají víc aut, nedostupná veřejná doprava. Nespokojenost voličů SPOLU dali tito najevo kroužkováním a přechodu k STANU. Tito voliči odmítali motta SPOLU - Máme se skvěle nebo Vezměte si svetr navíc (Markéta Pekarová)

Babiš - hlavně nebýt vydán k trestnímu stíhání (Sarkózy ve Francii). ANO má „chameleonský charakter“.

3. Lenka Hrbková (odborná asistentka na Katedře politologie Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity a garantka programu Politics, Media & Communication. Ve svém výzkumu se zaměřuje na politické postoje a chování, politickou psychologii, ženy v politice a procesy politické polarizace) - k tématu *Genderová dimenze voleb*

V kandidátkách i ve složení PS je rekordní počet žen, což je úspěchem těchto voleb. Kampaň - Zakroužkuj ženu. Vzpouza poslankyň proti úporným jednáním ve sněmovně. ANO umístilo ženy i na první místa v kandidátkách. V současné době je zjevný globální trend, vzrůstající násilí proti poslankyním.

4. Aneta Pinková (odborná asistentka na Katedře politologie FSS Masarykovy univerzity, členka rady Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí. Ve svém výzkumu a publikační činnosti se zaměřuje na politickou korupci, organizovaný zločin, lobbování a strategie zájmových skupin, přičemž se širším

zájmem o problematiku transparentnosti, odpovědnosti a regulaci politických procesů) - k tématu *Transparentnost a trendy ve financování volebních kampaní v roce*

Financování politických stran je společensky velmi citlivým tématem, proto je v demokratických státech kladen velký důraz na jeho průhlednost. V celoevropském měřítku existují různé přístupy k financování politických stran. Základním příjmem politických stran je refundace volebních nákladů a příspěvek na činnost strany nebo hnutí. Tento model napomáhá utváření nové politické elity a vstupu politických stran do politické soutěže. Příspěvek na úhradu volebních nákladů je poskytován té politické straně, politickému nebo koalici, která ve volbách získala nejméně 1,5 % z celkového počtu platných hlasů. Za každý takto odevzdaný hlas získá ze státního rozpočtu 100 Kč. Politické strany a hnutí musejí vést transparentní účty. Pouze na tyto účty smějí strany přijímat příspěvky ze státního rozpočtu a jiná bezúplatná plnění. Dohled nad hospodařením politických stran vykonává Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí. Úřad zveřejňuje výroční zprávy politických stran a poznatky, které z činnosti Úřadu vyplynuly při kontrole výročních zpráv.

SHRNUTÍ

- Financování politických stran v České republice je kombinované: ze státního rozpočtu a soukromých prostředků
- Základním příjmem politických stran v ČR je refundace volebních nákladů a příspěvek za získané mandáty
- Strany a hnutí mají povinnost každoročně informovat o svém hospodaření Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí
- V České republice dnes existuje 90 registrovaných politických stran a 114 politických hnutí

Ve druhé části **proběhl Kulatý stůl**, kde bylo diskutováno i to, co můžeme čekat od formující se vládní sestavy.

Diskutující:

Robert Čásenský (sociolog, novinář, komentátor a mediální manažer, bývalý šéfredaktor deníku Mladá Fronta Dnes, Lidové noviny, Magazín Reportér a šéfredaktor serveru Seznam Zprávy.)

Lubomír Kopeček (profesor politologie na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity, Národního institutu SYRI. Věnuje se hlavně minulosti a současnosti české politiky a srovnávací politologii. Před nedávnem mu vyšla jeho prozatím poslední kniha „Čeští prezidenti a válka: Od Havla k Pavlovi, od Kosova k Ukrajině.“)

Bohumil Pečinka (politický komentátor, publicista a spisovatel, komentátor časopisu Reflex. V roce 1999 získal novinářskou cenu Ferdinanda Peroutky. Od roku 2021 spolu s Petroskem Michopulosem uvádí populární podcast **Kecy a politika**, <https://www.forendors.cz/kecyapolitika>. Je autorem či spoluautorem několika knih o české politice, mimo jiné „Cesta na Hrad“, či „Politika z obou stran“.)

Perličky:

Strana ANO nazvána Kolchozem ☺. Nejvíce ústavní prezident v dějinách ČR je právě Pavel, nebude zasahovat do výběru ministrů, nechá na vítězi voleb.

Současná napjatá situace kolem nejmenování Filipa Turka ministrem nebyla v říjnu předvídána.

2. Programové prohlášení vlády

Cílem vlády je, aby Česká republika byla zemí, kde se **dobře žije**, pracuje i stárne, kde se lidé cítí doma a kde stát stojí vždy na jejich straně.

- Vláda zajistí kvalitní vzdělávání, **vyšší platy učitelů a dostatek míst ve školách**. Školství musí být bezplatné, dostupné pro všechny, kvalitní a bezpečné.
- Vláda zajistí rozvoj sportu a dostupnost pohybových aktivit pro všechny generace.
- **Zavazujeme se nezvyšovat žádné daně**. Naopak zastavíme zvyšování vyměřovacího základu pro sociální pojistné OSVČ, které tak zůstane na 35 % průměrné mzdy. Snížíme daň z příjmů právnických osob na 19 %, abychom podpořili podnikání, investice, atraktivitu Česka a tvorbu pracovních míst.

- Rodinám vrátíme školkovné i původní podobu slevy na druhého z manželů a pracujícím studentům vrátíme daňovou slevu. Zavedeme citelnou daňovou slevu za 4. a další dítě. Zaměstnancům zrušíme zastropování jejich volnočasových benefitů. Zavedeme 0 % DPH na léky na předpis. Zastavíme automatické valorizace daně z nemovitostí prostřednictvím inflačních koeficientů.
- Připravíme zákon o celostátním referendu, aby o klíčových otázkách veřejného zájmu mohli občané rozhodovat přímo. Zároveň jasně stanovíme, že členství České republiky v Evropské unii a Severoatlantické alianci nebude předmětem referenda.
- Výchovná opatření uložená mladistvým pachatelům musí být účinná a vést k resocializaci – posílíme jejich motivaci k nápravě.
- Vrátíme slevy na jízdné pro studenty a seniory ve výši 75 procent.
- Vzdělávání musí být bezplatné, dostupné pro všechny, kvalitní a bezpečné. Zároveň musí zůstat prosté ideologických vlivů i působení politických neziskových organizací. Úkolem školy je vzdělávat, rozvíjet znalosti a kritické myšlení, nikoli šířit politické či aktivistické postoje.
- Rozšíříme podporu bezplatného školního stravování pro děti ze znevýhodněných rodin.
- Provedeme zásadní revizi a zrušíme neefektivní prvky současného inkluzivního vzdělávání, aby vzdělávání znevýhodněných žáků bylo v nejlepším zájmu žáka a zároveň nešlo na úkor ostatních.
- Podpoříme dostupnost a zajistíme dostatečné financování školních psychologů, speciálních pedagogů a asistentů pedagogů na školách, se zaměřením na kvalitu, nikoliv kvantitu, a na programy pro jejich studium, stejně tak podpoříme programy na podporu duševního zdraví.
- Zaměříme se na zlepšení prevence patologických jevů, jako jsou závislosti na alkoholu, psychomodulačních látkách, hazardu, sociálních sítích či on-line hrách, na podporu duševního zdraví a prevenci šikany i kyberšikany. Moderní technologie, včetně umělé inteligence, do výuky patří – jejich využívání však musí být vždy se souhlasem vyučujícího. Závislost na mobilech a sociálních sítích do škol nepatří; přestávky mají děti trávit aktivně a v reálném světě.
- Postupně zavedeme smysluplné využití AI do výuky tak, aby rozvíjelo kompetenci dětí a nenahrazovalo přemýšlení. Součástí bude vzdělávání pedagogů v této oblasti.
- Změníme systém přijímacího řízení na střední školy tak, aby si rodiče a žáci vybírali konkrétní školu až se znalostí výsledků státní části přijímací zkoušky. Tím zajistíme, že volba střední školy bude lépe odpovídat skutečným schopnostem a potenciálu každého žáka.
- Nástupní plat vysokoškolsky vzdělaného učitele bude 50 tisíc korun. Učitelům garantujeme na konci volebního období průměrný plat ve výši 75 tisíc korun.
- Navýšení rodičovského příspěvku na 400000Kč
- Obnovení slevy na manžela/manželku
- Obnova školkovného
- Vynětí rodinných přídatků ze superdávky
- Podpoříme mladé rodiny státní zvýhodněnou půjčkou na akontaci při pořízování prvního bydlení a obnovíme bonus za každé narozené dítě. V návaznosti na zrychlení výstavby a aktuální výši úrokové sazby hypoték zajistíme státní podporu na úroky z hypotéky při pořízení prvního bytu pro mladé rodiny pečující o dítě do 6 let a pro klíčové profese
- Při přípravě demografických opatření budeme upřednostňovat manželství jako nejstabilnější prostředí pro výchovu dětí.
- Prioritou pro nás bude dlouhodobá péče: propojíme zdravotní a sociální oblast tak, aby péče o seniory byla plynulá, koordinovaná a přirozeně dostupná.
- Budeme podporovat domácí péči tak, aby bylo co nejvíce pacientům umožněno zůstat ve svém přirozeném prostředí.
- Podpoříme rozvoj a dostupnost paliativní péče.
- **Podpora duševního zdraví** - Obnovíme státem řízený proces reformy péče o duševní zdraví s cílem zvýšení dostupnosti a kvality služeb u všech cílových skupin, včetně dětí a adolescentů.
 - o Zaměříme se na vzdělávání veřejnosti v problematice duševního zdraví, zvyšování psychické odolnosti a na podporu preventivních aktivit a vytvoření sítě krizových služeb.
 - o Budeme pracovat na odbourávání stigmatizace a podpoře lidí se zkušeností s duševním onemocněním při návratu do běžného života.
- Zrušíme poplatky za veřejnoprávní média, čímž snížíme zátěž pro občany a firmy.
- Pro mládež, seniory a hendikepované občany zajistíme vstup do státních muzeí a galerií zdarma.
- Podpoříme mladé rodiny státní zvýhodněnou **půjčkou** na akontaci při pořízování prvního bydlení a obnovíme bonus za každé narozené dítě. V návaznosti na zrychlení výstavby a aktuální výši úrokové

sazby hypoték zajistíme státní podporu na úroky z hypotéky při pořízení prvního bytu pro mladé rodiny pečující o dítě do 6 let a pro klíčové profese.

- Zrevidujeme zákon o podpoře bydlení, aby odpovídal reálným potřebám měst a obcí při zajištění dostupného nájemního bydlení.
- Česká republika dnes patří mezi evropské státy s nejvyšším podílem obyvatel s nadměrnou tělesnou hmotností. Podle aktuálních statistik má více než 60 % dospělých Čechů nadváhu nebo obezitu. Zvláštní pozornost zasluhuje postupný nárůst dětské obezity. Skokový nárůst byl zaznamenán zejména během pandemických lockdownů a dnes více než čtvrtina dětí v ČR má nadváhu či obezitu. Podpoříme pravidelný pohyb již od mateřských škol, a to skrze kvalifikované trenéry a projekty „Trenéři do školek“ a „Trenéři do škol“.

3. Rozvodová novela

Od 1. ledna 2026 vstoupila v účinnost tzv. **rozvodová novela**, která zásadně mění průběh rozvodů a rozhodování o péči o děti. Cílem je zjednodušení řízení, snížení konfliktů mezi **rodiči a posílení ochrany nejlepšího zájmu dítěte**.

Rozvod rodičů s nezletilými dětmi

- **Jedno společné řízení:** soud bude v jednom řízení rozhodovat jak o péči o dítě a výživném, tak o samotném rozvodu.
- **Konec pojmů výlučná, střídavá a společná péče:** dítě je vždy v péči obou rodičů, soud určí pouze **rozsah péče** každého z nich.
- **Dohoda rodičů má přednost:** pokud se rodiče domluví, soud jejich dohodu zpravidla schválí a nemusí detailně zasahovat.
- **Důraz na názor dítěte:** dítě má právo být informováno a vyjádřit se, zejména je-li starší 12 let.
- **Kolizní opatrovník (OSPOD):** nebude automatický, jen při střetu zájmů nebo na žádost dítěte.
- **Výživné:** soud může uložit povinnost platit výživné oběma rodičům, podle rozsahu péče a schopnosti se domlouvat.

Poplatky a odvolání

- Řízení o péči o dítě zůstává **bez soudního poplatku**.
- Nově se platí **3 000 Kč za odvolání** ve vybraných věcech péče o dítě, aby se zabránilo zbytečnému prodlužování sporů.

Rozvod samotný

- **Smluvený rozvod** (dohoda o dětech, majetku a bydlení): rychlejší, jednodušší, poplatek **2 000 Kč**, soud nemusí zkoumat rozvrat manželství.
- **Běžný rozvod:** bez zkoumání příčin rozvratu (až na výjimky), poplatek **5 000 Kč**.
- Obě varianty platí i pro **manžele bez dětí**.

Nesezdání rodiče

- Stejná pravidla pro péči o dítě jako u rozvádějících se manželů.

Přechodná ustanovení

- Starší rozhodnutí o péči (do 31. 12. 2025) **zůstávají v platnosti**.
- Rozběhnutá řízení se dokončí podle nové úpravy, bez doplatků poplatků.

Prozatímní úprava péče

- Zavádí se **prozatímní rozhodnutí** místo předběžných opatření.
- Rodiče mají dostat prostor se vyjádřit, rozhodnutí má být vydáno rychle (nejpozději do 3 měsíců).
- V krizových situacích zůstává možnost rychlého zásahu do 24 hodin.

Neplacení výživného

- Zavádí se **zvýšený úrok z prodlení** v prvních 6 měsících.
- Upravují se pravidla pro **postoupení pohledávky výživného** a zvyšuje se transparentnost.

Maření péče

- Pokud rodič brání styku nebo péči, soud může nařídit **náhradní péči** a rovnou řešit i vzniklé náklady.

Fyzické tresty dětí

- **tělesné tresty a ponižování dětí jsou nepřijatelné.** Soud na ně může reagovat např. doporučením odborné pomoci

Rozvodová novela má i řadu kritiků (i z řad opatrovnických soudců).

4. Změny ve výživném

Neplacení výživného již **není automaticky trestným činem.**

- Trestným činem je pouze takové neplacení, které **vystaví dítě nebezpečí nouze.**
- Nestačí samotný dluh – soud musí **prokázat reálné ohrožení základních potřeb dítěte** (bydlení, strava, zdravotní péče, školní docházka).
- Cílem změny je zabránit trestání rodičů, kteří neplatí z **objektivních důvodů** (nezaměstnanost, nemoc, nízký příjem).
- Trestní právo se stává **krajním prostředkem**, nikoli běžným nástrojem nátlaku.

Dopad na staré a probíhající případy

- Soudy znovu posuzují již skončené i probíhající kauzy.
- Pokud dítě nebylo ohroženo nouzí, **trestní odpovědnost zaniká.**
- Nejde o amnestii – **každý případ se posuzuje individuálně.**

Vymáhání výživného – důraz na civilní právo

- Hlavním nástrojem je **exekuce a výkon soudního rozhodnutí.**
- Nejčastější způsoby: **srážky ze mzdy, obstavení účtu.**
- Významnou roli má **náhradní výživné vyplácené státem.**
- Pasivita oprávněného rodiče výrazně snižuje šance na úspěch.

Postoupení pohledávky na výživném

- Od 1. 1. 2026 lze postoupit **pouze splatné, soudem přiznané výživné.**
- Budoucí výživné ani dohody rodičů postoupit nelze.
- U nezletilých dětí musí být postoupení **v souladu s nejlepším zájmem dítěte.**
- Jde o **krajní řešení**, které vyžaduje obezřetnost.

Úroky z prodlení

- Prvních 6 měsíců prodlení: **2,5 % denně z dlužné částky**, poté běžná zákonná sazba (repo sazba ČNB + 8 p. b.).
- Úroky je nutné **aktivně uplatnit**, nevznikají automaticky.

Shrnutí

- Trestní právo ustupuje, **civilní nástroje jsou klíčové.**
- Ochrana dítěte závisí na **rychlé a aktivní reakci oprávněného rodiče.**

- Čím dříve se dluh řeší, tím **menší jsou finanční i sociální dopady**.

5. Přelomový rozsudek Soudního dvora EU (stejnopohlavní)

Soudní dvůr Evropské unie (SDEU) vydal přelomový rozsudek ve věci **Mazowiecki (C-713/23)**. Rozhodl, že všechny členské státy Evropské unie, včetně České republiky, musí uznávat stejnopohlavní manželství uzavřená v jiném členském státě **jako manželství**, nikoli jako jiný či podřadný právní institut.

Co to znamená v praxi

Pokud například český občan uzavře manželství s osobou stejného pohlaví v Německu, Česká republika musí tento svazek uznat i po návratu do Česka jako manželství. Není možné jej přejmenovat na partnerství nebo jej jinak právně znehodnotit.

Rozsudek vychází ze zásady volného pohybu osob a ochrany osobního stavu, který byl řádně nabyt v jiném členském státě EU.

Dopady na české právo

Rozhodnutí SDEU (Soudní dvůr EU) **neukládá České republice povinnost zavést manželství pro všechny páry** v národní legislativě. Stát si nadále může sám určit, jaký rozsah práv těmto manželstvím přizná. Musí však zajistit alespoň práva vyplývající z práva Evropské unie, například:

- pobytová práva,
- právo na společný rodinný život,
- ochranu rodiny při pohybu v rámci EU.

Naopak není povinen přiznat práva, která nespadají pod evropské právo, například společné osvojení dětí.

Dosavadní praxe České republiky

Česká republika dosud uznávala stejnopohlavní manželství uzavřená v zahraničí pouze jako partnerství. Podle odborníků přitom nebyla nutná změna zákona – stačila by úprava interních pokynů Ministerstva vnitra. Tento postup však vedl k nerovnému a ponižujícímu zacházení s těmito páry.

Proč je rozsudek důležitý

Rozsudek SDEU vysílá jasný vzkaz:

- manželství je právní status, který nelze „vypnout“ na státních hranicích,
- evropské právo chrání rodinný život bez ohledu na pohlaví partnerů,
- nerovné postavení stejnopohlavních párů už není jen vnitrostátní otázkou, ale i problémem z pohledu práva EU.... (www.jsmefer.cz)